

LES MUNTANYES

A l'hora que el sol se pon,
bevent al raig de la font,
he assaborit els secrets
de la terra misteriosa.
Part de dins de la canal
he vist l'aigua virginal
venir del fosc naixement
a regalar-me la boca,
i m'entrava pit endins...
I amb els seus clars regalams
penetrava-m'hi ensems
una saviesa dolça.

Quan m'he adreçat i he mirat,
la muntanya, el bosc i el prat
me semblaven altament:
tot semblava una altra cosa.

Al damunt del bell morir
començava a resplendir

pels celatges carminencs
el blanc quart de lluna nova.

Tot semblava un món en flor
i l'ànima n'era jo.

Jo l'ànima flarosa de la prada
que es delia en florir i ser dallada.

Jo l'ànima pacífica del ramat,
esquellegant pel bac mig amagat.

Jo l'ànima del bosc que fa remor
com el mar, que és tan lluny en l'horitzó.

I l'ànima del saule jo era encara
que dóna a tota font son ombra clara.

Jo de la timba l'ànima profunda
on la boira s'aixeca i es deixonda.

I l'ànima inquieta del torrent
que crida en la cascada resplendent.

Goigs de la Mare de Déu de Núria

Verge de la vall de Núria
volada de soledats,
que immòbil en la foscoria
i en vostres vestits daurats
oïu l'eterna cantúria
del vent i les tempestats,
Verge de la vall de Núria,
a vos vénen les ciutats.

Vers Vos avancen incertes
per les altes quietuds
i els camins desconeguts
de les grans serres desertes.

Troben rius que naixent van
en els regnes dels pastors,
i renats esquellegant
lentament pasturadors.

Van pels cims celestials
sobre les muntanyes nues...

m'he girat al mar, de cara,
que brillava com cristall;
he aixecat el pom enlaire
i he atrencat a córrer avall.

II

La mar estava alegre, aquest migdia:
tota era brill i crit i flor d'escuma,
perquè feia molt sol i el vent corria.
Al lluny se veia un gran mantell de bruma.
Damunt les ones, amb les veles dretes,
les barques hi brincaven com cabretes.

III

Flameja al sol ponent l'estol de veles
en el llunyà confí del cel i l'aigua.
La mar, inquieta, com un pit sospira
en la platja reclosa i solitària.
D'on pot venir la inquietud de l'onat?
Ni un núvol en el cel... ni un alè d'aire...
D'on pot venir la inquietud de l'onat?
Misteri de la mar! L'hora és ben dolça.
Flameja, al sol ponent, l'estol de veles.

1

8

9

9

11

12

4

5

Goigs de la mare de Déu de Núria

Les muntanyes
Return
Pirinenques
Vistes al mar

Joan Maragall

les mirades blavoses dels estanys.

Van per angustes carenes
on del buit amb els afanys
troben, abocant-s'hi a penes,
al fons de les valls serenes
les congestes brillen cruces
amb blancures immortals.

I del vent sota la fúria
menyspreuador dels sentits,
amb els sentits desmaiats,
se'n baixen a la foscuria
de la vostra vall de Núria
voltada de soletats.

Aquí ens teniu, Verge tosca,
vagament cercant redós
en el clos misteriós
de vostra capella fosca.

Cau la nit per tot arreu...
nostre cor torna's psalteri

SEGUIT DE LES VISTES AL MAR

Per a fer-li una abraçada
he pujat dalt del serrat:

de la primera besada
m'ha deixat tot perfumat.
Feia un vent que enarborava,
feia un sol molt resplendent:

que el cor me n'ha dit prou.

Amb un vímet que creixia
innocent a vora seu
lligat la dolça aimia
ben estreta en un pom breu.

Jo la prenc per la cintura:
l'estisora va en renou
desflorant tanta hermosura,
fins que el cor me n'ha dit prou.

La ginesta es regirava
furiosa al sol rient.
Jo la prenc per la cintura:
l'estisora va en renou

de la primera besada
m'ha deixat tot perfumat.
Feia un vent que enarborava,
feia un sol molt resplendent:

que ve al temps de la calor.
Per a fer-li una abraçada
he pujat dalt del serrat:

VISTES AL MAR

III

El cel ben seré
torna el mar més blau,
d'un blau que enamora
al migdia clar:
entre els pins m'el miro...

Dues coses hi ha
que el mirar-les juntes
me fa el cor més gran:
la verdor dels pins,
la blavor del mar.

IV

El vent se desferma
i tot el mar canta.

Mar brava, mar verda, mar escumjantal

L'onada s'adreça,
venint s'aguganta,
avença i sacosta
callada que espanta.
L'escuma enlluerna,

Copats per negres alçaries,
eixordats de la tenor,
anrem avall com l'aigua
per les goles solitàries
plenes d'àbims i fredor.

Quan a l'última portella
tot el cel s'eixamplará,
amb alegria novella
veurem la plana més bella
i la verdor que s'hi fa.

A l'hivern, quan neva i plou,
i la ciutat es remou
brillant d'insonnis i fúria,
nostres ulls enlluernats
veuram, allà en la foscurís,
la immòbil Verge de Núria
volada de soltats.

pressentint el sant misteri
tremolós de vostra veu.

Per què ens mireu, Verge Santa,
amb aquests ulls tan oberts?
Doncu-nos l'esgarriança
dels vells miracles complerts!

Castigueu nostre sentit
amb tant d'obliades febres!
Deu anima a les tenebres!
Deu-nos la fe de la nit!...

Que demà, quan sorti el sol,
tornarem a prendre el vol
per les serres encantades,
i els camins de les cascades
seguirem de sol a sol!...

Les cascades que s'estan
allà lluny, canta que canta,
tot trenant i destrenant
llur blancura ressonant
sobre el negre mur gegant.

el sol l'abrillanta,
l'onada l'esberla
i cau ressonant.

Mar brava, mar verda, mar escumjantal

V

Una a una, com verges a la dansa,
entren lliscant les barques en el mar;
s'obre la vela com una ala al sol,
i per camins que només ells veuen
s'allunyen mar endintre...

Oh cel blau! Oh mar blau, platja deserta,
grogga de sol! De prop el mar te canta,
mentres tu esperes el retorn magnífic,
a sol ponent, de la primera barca,
que sortirà el mar tota olorosa.

7

2

15

01

11

14

9

3

RETORN

I

Oh Pirineu! En tes profundes gorges,
fill de la plana, m'he sentit com pres,
i amb l'esguard demanava al cel altíssim
amplària i vent.
Pujava per tes costes gegantines
on blanquegen les cascades
i negregen els avets;
on la flor de la muntanya
perfuymava el meu gran enyorament...
La llibertat dels cims, no l'assolia
restava a vora d'ells.

II

En alta solitud s'està pels cingles
el blau estany immòbil,
mirant-se al Vignemale, que li mostra
sa faldada de neu;
jo a l'hora del capvespre hi arribava
i a prop de l'aigua quieta
m'assia tristament.

Jo era l'ànima blava de l'estany
que guaita el viatger amb ull estrany.

Jo l'ànima del vent que tot ho mou
i la humil de la flor quan se desclou.

Jo era l'altitud de la carena...

Els núvols m'estimaven llargament,
i al llarg amor de l'ennuvolament
congiava's mon ànima serena.

Sentia la delícia de les fonts
nàixer en mon si, regal de les congestes;
i en l'ampla quietud dels horitzons
hi sentia el repòs de les tempestes.

I quan el cel s'obria al meu entorn
i reia el sol en ma verdosa plana,
les gents, al lluny, restaven tot el jorn
contemplant ma bellesa sobirana.

Però jo, tota plena de l'anhel
agitador del mar i les muntanyes
fortament m'adreçava per dur al cel
tot lo de mos costats i mes entranyes.

.....

A l'hora que el sol se pon,
bevent al raig de la font,
he assaborit els secrets
de la terra misteriosa.

.....

Pirinenques

Ben te'n vaig a terra...

Ben te'n vaig a terra, com me plau
el veure davant meu en costa suau
un prat ben verd sota d'un cel ben blau;
I en les albes de la gran bellugadissa
de les fulles d'acer que el vent erica
amb tants reflectes de llum enlluernadissa.

I el sol estès pertot.

I el rec com cau

escumjant avall la costa suau

pel prat ben verd sota del cel ben blau.

Tots els membres caiguts, tot jo per terra,

luidat de tota joça i sens desig,

la pensa a poc a poc se m'adesferra...

I em vaig a pensar tan en bé que
la pensa a poc a poc se m'adesferra...
I em vaig a pensar tan en bé que
ben verd, tot ben verd sota d'un cel ben blau.

FULLS DE DIETARI

23 gener :

Avui, per la primera i dolça volta,
m'ha sorprès la blancor dels ametllers
treient el cap per sobre els recers
de l'hort blanc de les monges caputxines:
semblaven estifeïts

de sentir-se tan florit
tots sols entre les boirines.

6 febrer :

Avui semblaven valents
i semblava que cantaven
afrontant a tots els vents
i a les neus que els vents portaven.
Sota les neus inminents

cantaven de l'alegria
d'haver florit innocents
abans de l'hora i del dia:
des del fons dels jorns vinents,
plorant, la Primavera els benia.

15 febrer :

Avui ha caigut neu damunt les flors
i damunt de les coses primcerenques:
un matí de blancor que el sol ha fòs.
A migdia poncelles vermellenques
han tret el cap florit entre la neu
i han resplendit en mig de la blancura:
als ametllers han dat gràcies a Déu
agitant llur rosada vestidura.

ELS NÚVOLS DE NADAL

Els núvols de Nadal no sé què tenen
que són manzacs: no posen
gens de malícia al cel:

pel blau puríssim dolçament s'estenen,
a la llum de la posta suaus s'encenen
i de nit deixen veure algun estel.

És una de les coses més alegres
veure entre núvols els estels brillar.

Tenebres de Nadal, no sou tenebres;
més hi veig en vosaltres
que no en el dia clar.

Ai, nit que vas passant silenciosa,
ai, núvols blancs que pels estels passeu;

ai, llum que no ets enlloc misteriosa,
ai, portal de Betlem, que ets tot arreu!

Quan me vulgeu donar més alegria
parleu-me dels Nadals canurolats,
i em veureu com infant que somnia,
queriu a lo que veu amb els ulls aducats.

vacilant pels camins inoblidables,
brandant llanguidament la llarga cua.

ENDREÇA

Senyor! Deu consol a qui plora
i torneu-li el plò' a qui no pot plorar,
i doneu-li pau a l'ànima inquietra
perquè us sapiga esperar.

41

24

32

25

62

28

62

21

Nadal
Els núvols de Nadal
Lo diví en el dijous Sant
Diumenge
Fulls de dietari
L'ametller
Romanza sens paraules
Endreça
La vaca cega
Sol, solet
La fageda d'en Jordà

Joan Maragall

FRAGMENT NADAL

Caieu, fulles; caieu, fulles,
que ja s'acosta Nadal.

En les nits de desembre -tan llargues!-
els pastors s'estan sols entre el vent,
contemplant la foscor de la terra...

I en el cel hi ha l'estrella d'Orient.
En les nits de desembre -tan llargues!-
entre el vent i invisibles remors,
que n'hi caben de vols d'àngel

en els sòmits dels pastors!
Van els àngels per la terra
i pel cel les resplendors.

Prova el fred de fer-se etern,
la tenebra també ho prova,
pro al cor de la nit d'hivern

se bada la Bona Nova;
i al punt de la mitjanit
tot auccell ha reflat,
i tota l'herba ha florit,

LA VACA CEGA

Topant de cap en una i altra soca,
avançant d'esma pel camí de l'aigua,
se'n ve la vaca tota sola. És cega.

D'un cop de roc llançat amb mala traça
el vailet va buidar-li un ull, i en l'altre
se li ha posat un tel. La vaca és cega.

Ve a abeurar-se a la font com ans solia;
mes no amb el ferm posat d'altres vegades
ni amb ses companyes, no: ve tota sola.

Ses companyes, pels cingles, per les comes,
pel silenci dels prats i en la ribera,
fan dringar l'esquellot mentre pasturen
l'herba fresca a l'atzar... Ella cauria.

Topa de de de un morro en l'esmolada pica
i recula afrontada... Però torna
i abaixa el cap a l'aigua i beu calmosa.

Beu poc, sens gaire set... Després aixeca
al cel, enorme, l'embaixada testa
amb un gest oïgi; gesticant un gran
amb un gest oïgi; gesticant un gran
amb un gest oïgi; gesticant un gran
amb un gest oïgi; gesticant un gran

forçat, sota el sol pel que crema,

Romanza sens paraules

En la pica de la font
neda una rosa vermella;
acotada al raig del broc,
hi veu una joveneta;
per la barba i coll avall
li regala l'aigua fresca;
els germanets més petits
riu que riu de la mullena;
ella riu i beu ensems
i al capdavall s'ennuega...
Tots se posen a xisclar,
s'esvaloten i s'alegren,
i el més petitet de tots,
en bressol dins la caseta, al sentir aquell borgit
tot nuet riu i perneja
i es posa a cantar tot sol
una romanza sens lletra.

22

Lo Diví en el dijous Sant

En Memòria D'un Amic

Avui he sentit lo Diví
en el camp, en el vent i en les plantes,
i en la majestat -de les pedres sanies
que s'alceen en temple -al mig del camí.

Avui he sentit -que dura la vida
més enllà dels còs -i dels seus sentits:
he vist un vellet -am cara entenedrida
i alegres infants -de sobte entristits.

He vist uns guerrers -armats punta en blanc
davant d'un anyell -rendir les espases,
he sentit les brases
de l'Amor Diví -en el Dijous Sant.

27

DIUMENGE

Qui no tinga en la finestra
dos testos de flors germans,
un aucell dins una gàbia
i un cor ben enamorat,
no sap lo que és benaurança
ni podrà saber-ho mai.
I a fe us dic que és bella cosa
el diumenge, al desvetlla's,
veure en les flors la rosada,
sentir l'aucell refilar
i, per gaudir-lo amb l'àmia,
un jorn de festa al davant:
amb l'àmia que us espera
abocada al finestral
amb el vestit dels diumenges
que és aquell de colors clars.

26

L'AMETLLER

A mig aire de la serra
veig un ametller florit.
Déu te guard, bandera blanca,
dies ha que t'he delit!
Ets la pau que s'anuncia
entre el sol, núvols i vents...
No ets encara el millor temps
pro en tens tota l'alegria.

23

SOL, SOLET

Quan jo era petit
vivia arrauit
en un carrer negre.
El mur hi era humit,
pro el sol hi era alegre.

Per lla a Sant Josep
el bon sol, solet,
lliscava i llua
pel carreró estret.

I en mon cos neutre
llavors jo sentia
una esgarrifança
de goig i alegria.

19

Com el demanar-ne esquecia
als pastors en l'establa,
que fins la Verge Maria
en mig real

30

«Què n'hi darem an el Noi de la Mare?
què n'hi darem que li sàpiga bo?»

Añ davant del vostre altar
jo veig els fídels pregar
amb les boques ralleres,
perquè us deuen demanar
cosetes gracioses i lleugeres
com un nen les sol donar.

31

LA FAGEDA D'EN JORDÀ

Saps on és la fageda d'en Jordà?
Si vas pels vols d'Olot, amunt del pla,
trobaràs un indret verd i profund
com mai cap més n'hagis trobat al món:
un verd com d'aigua endins, profund i clar;
el verd de la fageda d'en Jordà.
El caminant, quan entra en aquest lloc,
comença a caminar-hi a poc a poc;
compta els seus passos en la gran quietud:
s'atura, i no sent res, i està perdut.
Ll agafa un dolç oblit de tot lo món
en el silenci d'aquell lloc profund,
i no pensa en sortir, o hi pensa en va:
és pres de la fageda d'en Jordà,
presoner del silenci i la verdor.
Oh companyia! Oh desflurant presoi!

18

Fóra, només, l'ombra del temps que passa,
i la il·lusió del llum i del a prop,
i el compte de lo molt, i el poc, i el massa,
enganyador, perquè ja tot ho és tot?

Tant se vall. Aquest món, sia
com sia, tan divers, tan extens, tan temporal:
aquesta terra, amb tot lo que s'hi cria,
és ma pàtria, Senyor: i no podria
ésser també una pàtria celestia?
Home só i és humana ma mesura
per tot quant puga creure i esperar:
si ma fe i ma esperança aquí s'atura,
me'n fareu una culpa més enllà?
Més enllà veig el cel i les estrelles,
i encara allí voldria ésser-hi hom:
si heu fet les coses a mos ulls tan belles,
si heu fet mos ulls i mos sentits per elles,
per què aclucà'ls cercant un altre com?
Si per mi com aquest no n'hi haurà cap!
Ja ho sé que sou, Senyor, pro on sou, qui ho
sap?
Tot lo que veig se vos assembla en mi...

Deixeu-me creure, doncs, que sou aquí.
I quan vinga aquella hora de temença
en que s'acliquin aquests ulls humans,
obriu-me'n, Senyor, uns altres de més grans
per contemplar la vostra faç immensa.
Sia'n la mort una major naixença!

seràs aire que s'inflama,
seràs astre rutilant,
seràs home sobre-home,
perquè en tens la voluntat.

Correràs per monts i planes,
per la terra, que és tan gran,
muntat en cavall de flames
que no se't cansarà mai.
El teu pas farà basarda
com el pas del temporal.
Totes les veus de la terra
criaran al teu voltant.
Te diran ànima en pena
com si fossis condemnat."

[...]
L'ÀNIMA

Que és llarga l'eternitat!
Només fa mil anys que corre
el comte Arnau... i està cansat.
Que és llarga l'eternitat!

EXCELSIOR
Vigila, esperit, vigila;
no perdis mai el teu nord;
no et deixis dur a la tranquil·la
aigua mansa de cap port.
Cira, gira els ulls enlaire,
no miris les platges roïn's,
dóna el front an el gran aire;
sempre, sempre mar endins.
Sempre amb les veles suspeses
del cel al mar transparent;
sempre entorn aigües esteses
que es moguin eternament.
Fug-ne de la terra immoble;
fug dels horitzons mesquins;
sempre al mar, al gran mar noble:
sempre, sempre mar endins.
Fora terres, fora platja;

33

38

39

96

40

41

44

37

Oda Infinita
Excel·sior
Cant espiritual
El comte Arnau

Joan Maragall

Totes les veus de la terra
se riuén del comte Arnau
perquè volta, volta, volta
bo i cercant son vell palau.

-Fill de la terra, -fill de la terra,
comte l'Arnau!
Ah! ah! ah! ah!
I ara què cerques? -I ara què cerques?
Ah! ah! ah! ah!

-Cercu mon ànima, valga'm Déu vall!
-I a on la cerques, -a on la cerques,
comte l'Arnau?
-A casa meua -ducu-m'hi, si us plau.
-Tu no tens casa, -tu no tens ànima:
tens un cavall,
corre que corre, -corre que corre!
Au! au! au! au!
Seràs arbre, seràs penya,
seràs mar esvalotat,
seràs aire que s'inflama,
seràs astre rutilant.

que n'ha un un cadences
de l'aucell a l'immenses
que n'ha un un cadences
de l'aucell a l'eternitat.

CANT ESPIRITUAL

Si el món ja és tan formós, Senyor, si es mira amb la pau vostra a dintre de l'ull nostre, que més ens podeu dar en una altra vida?

Però estic tan gelós dels ulls, i el rostre, i el cos que m'heu donat, Senyor, i el cor que s'hi mou sempre... i temo tant la mort!

Amb quins altres sentits me'l fareu veure aquest cel blau diamunt de les muntanyes, i el mar immens, i el sol que pertot brilla? Deu-me en aquests sentits l'eterna pau i no voldré més cel que aquest cel blau.

Aquell que a cap moment li digué "-A turat!" sinó al mateix que li dugué la mort, jo no l'entenc, Senyor, jo, que voldria aturar a tants moments de cada dia per fe'ls eterns a dintre del meu cor!... O és que aquest "fer etern" és ja la mort? Mes llavors, la vida, què seria?

66

34

Ja no sé com començava ni sé com acabaria, perquè tinc la pensa esclava

De seguida, amb veu més forta, m'han sigut dicats nous canis; pro, cada any que el temps s'emporta, veig una altra esparsa morta i perduts els consonants.

Va entonar-la ma infantesa entre ensomnis d'amor pur; deceguda i mig malnesa, joventut me l'ha represa amb compas molt més segur.

Tinc una oda començada que no puc acabar mai; dia i nit me l'ha dictada tot quant canta en la ventada, tot quant brilla per l'espai.

L'ODA INFINITA

EL COMTE ARNAU.

FRAGMENTS

VI

Totes les veus de la terra aclamen el comte Arnau perquè de la fosca prova ha sortit tan triomfant: -"Fill de la terra, -fill de la terra, comte l'Arnau, ara demana, - ara demana: què no podràs?

-Viure, viure, viure sempre: no voldria morir mai; ser com roure que s'arrela i obre la copa en l'espai. -Els roures riuen i viuen, pro també compten els anys.

42

47

-Dons, vull ser la roca immòbil entre sols i temporals.

-La roca viu sense viure, que res la penetra mai.

-Doncs, la mar somovedora que a tot s'obre i dona pas.

-La mar s'està tota sola, i tu vas acompanyat.

-Doncs, ser l'aire quan l'inflama la llum del sol immortal.

-Pro l'aire ni el sol no estimen ni senten l'eternitat.

-Doncs: ser home sobre-home, ser la terra palpitant.

-Seràs roure, seràs penya, seràs mar esvalotat,

49

46

oblida't de tot regrés; no s'acaba el teu viatge; no s'acabarà mai més.

[...]

-Seré home sobrehome perquè en tinc la voluntat!- Ell vol esclafir la ralla, fa un gran crit i arrenca un plor. Al gran alant que arrenca tot plorant el comte Arnau, totes les veus de la terra se dispersen udolant: El comte Arnau plora i dins de son plor ha trobat son anima que és una cançó.

-Seré home sobrehome perquè en tinc la voluntat!- Ell vol esclafir la ralla,

d'una força que s'esbrava dictant-me-la sens parar.

I així sempre, a la ventura, sens saber si lliga o no, va enllaçant la mà insegura crits de goig, planys d'amargura, himnes d'alta adoració.

Sols desitjo, per ma glòria, que, si algun aquesta oda sap, al moment en què jo moria, me la diga de memòria mot per mot, de cap a cap.

Me la diga a cau d'orella esbrinant-me, fill per fill, de la ignota meravella que a la vida ens aparella el teixit ferm i subtil

I sabré si en lo que penses, -oh poeta extasiat!

86

35